І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 136. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 17-го ЛИПНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 17, 1959 No. 136. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ХОЧЕ КОРИСТАТИ З ПРАВА ДЛЯ ПРИПИНЕННЯ СТРАЙКУ СТАЛЕВАРІВ

ФЕДЕРАЛЬНИЙ ПОСЕРЕДНИК ФІННЕҐЕН НЕ БАЧИТЬ ШВИДКОГО ЗАКІНЧЕННЯ СТРАЙКУ; ПЕРЕГОВОРИ ВІДКЛАДЕНІ ДО ПОНЕДІЛКА, 20-го ЛИПНЯ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції в середу 15-го липня в першому дні страйку 500,000 сталеварів, що цей страйк не спричинив стану крайньої необхідности, і тому він не може скористати з закону Тефта-Гартлі, тільки апелює до обох сторін, щоб продовжували переговори та в інтересі загального добра якнайшвидше зліквідували страйк. Коли б страйк продовжувався, і внаслідок цього забракло сталі для оборонної продукції, тоді Президент міг би на основі закону Тефта-Гартлі просити департамент справедливости про судову заборону страйку на протяг 80 днів. Згаданий закон дозволяє на судову заборону страйку тільки тоді, коли він загрожує народному здоров'ю американських громадян або безпеці країни. Президент сказав, що він зробив все можливе в цій справі, і уряд не хоче виконувати жадного натиску, щоб обидві сторони могли скористати з вільних переговорів в справі заключення нового контракту, бо вважає, що це є найкращий шлях в країні, де існує неконтрольована економіка. Президент повторив свій давніший заклик до працедавців і сталеварів, щоб за всяку ціну старалися скінчити страйк і щераз сказав, що, на його думку, під час добробуту збільшення заробітних платень повинно відбуватися тільки тоді, коли одночасно є і збільшена продукція, бо без того збільшення заробітків має інфляційний характер. Головний федеральний посередник Джозеф Ф. Фіннеґен конферував із представниками сталевих фірм і спілки Об'єднані Сталевари Америки і після того заявив в першому дні страйку 15-го липня, що „не так легко й швидко можна буде знайти розв'язку" того конфлікту, який заіснував в сталевій промисловості. Дальші переговори відкладені аж до понеділка 20 липня. Представники сталеварів пропонували створити окрему комісію трьох, складену з представників працедавців і затруднених, яку очолював би голова, названий головним суддею Найвищого Суду ЗДА Ірлом Ворреном. Ця комісія мала б ствердити факти про вимоги робітників і становище працедавців, і тим способом мав би, на думку сталеварів, скорше знайтися шлях до порозуміння. Представник сталеварень заявив, що обидві сторони добре знають про факти, які довели до страйку, і тому немає потреби організувати окрему комісію. З Білого Дому заявили, що покищо до страйку вмішується тільки федеральний посередник. — Покищо страйкують 500,000 сталеварів ,але якщо страйк довше потриває ,то без праці будуть ще 200,000 інших робітників: 100,000 працівників у сталевому промислі, які не працюють за тим контрактом, який є причиною страйку і більше як 100,000 вуглекопів, залізничників, моряків-вантажників та інших споріднених промислів. Вже тепер обрахували, що кожного тижня сталевари тратитимуть по 62 мільйонів долярів заробітків, а сталева промисловість матиме тижневих страт на 248 мільйонів долярів. Запаси сталі вистачатимуть на два-три місяці, і так довго зможе працювати і автомобільна промисловість.

Болен не стане дорадником в справах СССР

Вашингтон. — На останній пресовій конференції президента Айзенгавера в минулу середу виринула справа покликання колишнього амбасадора ЗДА в Москві, тепер амбасадора в Манілі на Філіпінах, Чарлза Болена, на спеціяльного дорадника в державному департаменті в справах американської політики супроти Совєтів. Президент ствердив, що державний секретар Гертер склав йому, Президентові, в цій справі „неґативне звідомлення". Гертер розмовляв про це з Боленом, але не прийняв був ніякого рішення. В Сенаті позначилась гостра опозиція до пляну підвищення Чарлза Болена в його дипломатичній службі. Чарльз Болен був свого часу предметом різкої критики за свою діяльність в характері дорадника кол. президента Ф. Д. Рузвелта під час Ялтинської конференції. Переслуханий в сенатській комісії Болен боронив Ялтинську конференцію, як „добру" та єдине її зло вбачав у тому, що Совєти не дотримали прийнятих в Ялті зобов'язань.

Еспанія дістане допомогу у висоті 400 мільйонів долярів

Мадрид. — Протягом найближчих днів Еспанія має дістати з різних американських і західньо-европейських джерел фінансову допомогу в різному виді, на круглу суму $400,000,000. Зокрема, на цю суму складається кредит від Міжнародного Монетарного Фонду в ЗДА у висоті $75,000,000. Других $75,000,000 має позичити Еспанії група приватних американських банків $90,000,000 має поставити до диспозиції Еспанії Організація Европейської Економічної Співпраці, а $160,000,000 дістане Еспанія з державних американських джерел, при чому частинно складуться на це фонди з Банку для Експорту й Імпорту, фонду допомоги на розвиток та фонду американської закордонної допомоги, як теж у формі мораторії на деякі еспанські довги і т. д.

В АМЕРИЦІ

● **Коли президент Айзенгавер** відвідав совєтську виставку в Ню Йорку, заступник совєтського прем'єра Фрол Р. Козлов запитав його, які три образи, виставлені у відділі образотворчого мистецтва йому найбільше подобаються. Президент назвав картину „Весна надходить" Юрія Подлясього, „Прощальне слово" грузинського маляра Ухи Джанарідзе та „На пороні" В. Ромаса. Козлов звелів адміністрації виставки перший з цих образів подарувати през. Айзенгаверові, а другий віце-президентові Ніксонові.

● **Департамент оборони** опублікував зарядження в справі цензурування поштових посилок на випадок війни. Ці зарядження видано ще в 1955 році, але досі вони вважалися „секретними" і про них нічого не знало громадянство.

● **Президент Айзенгавер** схвалив внесений республіканцями законопроєкт про видатки на будівельну програму. Згідно з цим законопроєктом на нові будівлі має бути витрачено 810 мільйонів долярів. Президент поставив був вето проти ухваленого Конґресом проєкту, який призначав на цю ціль 1.375,000,000 долярів.

УКРАЇНЦІ КАНАДИ ПЕРЕБИРАЮТЬ ІНІЦІЯТИВУ ДЛЯ СКЛИКАННЯ СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

Комітет Українців Канади робитиме відповідні заходи через Пан-Американську Українську конференцію. Зміна статуту КУК одна з важливіших ухвал Шостого Конґресу Канадійських Українців

Вінніпеґ, Канада. — Шостий Конґрес Українців Канади, що відбувся тут з кінцем минулого тижня, схвалив окрему резолюцію, якою доручає новообраній Президії Комітету Канади перебрати ініціятиву та в порозумінні з Українським Конґресовим Комітетом Америки в рямках Пан-Американської Української Конференції (ПАУК) поробити відповідні заходи для здійснення уже на різних форумах обговорюваної ідеї скликання Світового Конґресу Вільних Українців. Чергові наради ПАУК мали б відбутись, можливо, вже в жовтні цього року. Справа такого Світового Конґресу Вільних Українців є актуальна вже від багатьох років, а після другої світової війни її вперше видвигнула перша нарада представників українців американських країн, що відбулася в Ню Йорку в листопаді 1947-го року та в результаті якої створено ПАУК. Опісля подібні пропозиції видвигали або піддержували ряд інших українських представництв і репрезентацій та навіть були започатковані пробні заходи. З видвигненням та схваленням окремої резолюції в цій справі Шостим Конґресом Українців Канади та скеруванням тісї справи на форум Пан-Американської Української Конференції концепція Світового Конґресу Вільних Українців входить в стадію своєї дуже реальної можливости і стає одною з найактуальніших проблем українців у вільному світі, як дуже важливий засіб у їх зусиллях допомогти рідному народові в його змаганнях до волі і незалежности. Комітет Українців Канади, що вже раз відіграв рішальну ролю посередника в українських консолідаційних зусиллях, має всі дані і піддержаний останнім Конґресом Українців Канади авторитет для відповідних заходів в справі здійснення концепції Світового Конґресу Вільних Українців.

Справа Світового Конґресу Вільних Українців була одною з цілого ряду важливих проблем, що їх розглянув Шостий Конґрес Українців Канади та схвалив у формі відповідних резолюцій. В окремій резолюції оформлено і схвалено цілий ряд інших громадських, політичних, культурних, виховних, допомогових, робітничих й інших проблем канадійських українців, віддавши окрему увагу теперішньому положенню українців на рідній землі та українській визвольній справі. Повний текст резолюцій Шостого Конґресу Українців Канади буде проголошений на сторінках „Свободи" в чергових її виданнях.

До важливих ухвал Шостого Конґресу Українців Канади належить також зміна статуту Комітету Українців Канади, центральної їхньої репрезентації, в якій тепер уже сконсолідовані всі національні організації і середовища. Між змінами статуту є постанови, що кожна складова організація КУК має право мати на Конґресах Українців Канади стільки делеґатів, скільки вона має філій, але з тим, що Братство Українців Католиків (БУК), Союз Українських Самостійників, Українське Національне Об'єднання та Ліґа Визволення України не можуть мати по більше, як по 100 делеґатів, а максимальну кількість делеґатів від інших організацій обмежено до 50 від кожної. Змінено систему вибору Президії Комітету Укр. Канади до якої досі поодинокі складові організації делеґували своїх представників. Згідно з новим статутом, поодинокі організації, за спільним узгідненням, мають виставляти своїх кандидатів, а їх вибиратиме Конґрес. Новий статут точно встановляє кількість кандидатів та на які пости їх можуть ставити поодинокі складові організації.


ШОСТИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ КАНАДИ. На фото: загальний вид на залю нарад.

НАЙШИРШИЙ ВІДГОМІН ШОСТОГО КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ В КАНАДІЙСЬКІЙ ПРЕСІ

Вінніпеґ. — Навряд чи будь-коли яка українська подія мала ширший відгомін в місцевій і крайовій канадійській пресі, як її мав Шостий Конґрес Українців Канади, що відбувся з кінцем минулого тижня в цій духовій столиці Канадійської України. При цьому важливе, що цей відгомін не обмежувався до виступів прем'єра Діфенбейкера і лідера опозиції Пірсона, що було б само собою зрозуміле, але й охоплював цілу ширину обговорюваної та вирішуваної на Конґресі проблематики, зокрема підкреслення визвольних цілей українців Канади у відношенні до України та їх повної консолідації у змаганнях до тієї мети. Цілий ряд канадійських газет коментують цей конґрес в окремих редакційних статтях, підкреслюючи при цьому важливість української етнічної групи в цій країні та з найвищими признаннями висловлюючись про її вклад у всебічний розвиток Канади.

ПРЕДСТАВНИКИ УНС ВЗЯЛИ ВИДАТНУ УЧАСТЬ В КОНҐРЕСІ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Вінніпеґ, Канада. — Приблизно півсотні найвидатніших діячів і членів Українського Народного Союзу взяло участь у Шостому Конґресі Українців Канади, що відбувся тут з кінцем минулого тижня, заступаючи різні місцеві і крайові організації. На Конґресі, як уже інформовано, був гостем також гол. предсідник УНС п. Дмитро Галичин, що виголосив привіт від очолюваної ним організації при відкритті Конґресу і коротку промову під час урочистого конґресового бенкету, на якому головним промовцем був канадійський прем'єр Джан Діфенбейкер. Провідну активну участь в Конґресі взяв головний контролер УНСоюзу та директор Канадійської Канцелярії УНС, інж. Володимир Коссар, що був обраний на цьому Конґресі другим заступником президента Комітету Українців Канади. З нагоди Конґресу і присутности на ньому голов. предсідника Д. Галичина, Управа місцевого 445-го Відділу УНС з головою п. Стефаном Бабієм, секретарем Михайлом Ковалем та касиром Ів. Гевриком на чолі скликала в понеділок 13-го липня ввечорі, в залі дому УНО окремі союзові наради, в яких взяли участь представники Відділів УНС не тільки з Вінніпеґу і Манітоби, але приїхали на Конґресі союзовці з Онтеріо, Алберти та інших провінцій, разом 40 осіб. Гол. предс. Д. Галичин, стверджуючи, що хоч УНСоюз із своїми понад 6,000 членів та понад двома мільйонами долярів майна в самій тільки Канаді є найбільшою і найсильнішою українською забезпеченевою громадською організацією в тій країні, все ж таки пропорційно до кількости українського населення країни він ще далеко не дорівнює цій пропорції в ЗДА. Гол. контролер інж. Вол. Коссар та інші з учасників звертали увагу на великі, ще невикористані можливості організаційного росту УНСоюзу на обширі Канади взагалі, а в її західній частині зокрема. Д. Галичин крім своїх виступів на Конґресі та участи в нарадах союзовців, дав інтервю Канадійській Радіовій системі, відповідаючи на ряд запитів головно про працю та досягнення українців в З'єдинених Державах. Усі ці виступи мали найширший відгомін у місцевій та крайовій канадійській пресі.

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЛІҐА МОЛОДІ ВІДБУВАЄ В ШИКАҐО СВОЮ 12-ту КОНВЕНЦІЮ

Шикаґо, Ілл. (М. Ч.) — З кінцем цього тижня, починаючи від четверга 16-го липня, тут у Пик Конґрес готелі відбувається 12 з черги конвенція Української Православної Ліґи, завданням якої є: поширювати між її членами краще розуміння історії Православної Церкви, прищепити молоді більше заінтересування життям парафій цілої Православної Церкви взагалі, підготовити нашу молодь до більшої активности в церковному житті, а також через неї поширювати ідеї Української Православної Церкви, яка на рідних землях стоптана чоботом московського наїздника. Для відповідної підготови і переведення конвенції окружний провід відділів УПЛ на західні стейти Америки покликав окремий Комітет, на чолі з п. Іваном Співаком. Окремі підкомітети підготовляються, щоб конвенція в Шикаґо випала як найкраще. Конвенція починається в четвер 16-го липня в год. 10 ввечорі реєстрацією членів. У п'ятницю і суботу відбудуться ділові наради, звіти Управи та поодиноких комісій, та в суботу вибір нової Управи на 1959 - 60 рік. В неділю в Катедральнім Соборі св. Володимира Митрополит Української Православної Церкви в ЗДА, Іоан Теодорович, в сослуженні Архиєпископів Мстислава, Генадія та Володимира відправлять Архієрейську Богослужбу. Окрім ділових нарад передбачено ряд зустрічей та імпрез. І так, в п'ятницю відбудеться в тому ж готелі вітальний танець, а в суботу відбудеться великий бенкет на якому головну промову виголосить принцеса Румунії Юліяна. Підготовчий Комітет Конвенції, одержав передконвенційні побажання від Президента ЗДА Двайт Айзенгавера, губернатора втейту Ілиной Вільяма Стреттона, посадника міста Шикаґо, Ришалда Дейлі та інших. Український Народний Союз репрезентує на цій Конвенції його головний контролер дир. Петро Пуцило.

● **Голова Сенатської Правничої Комісії сен. Естес Кіфовер** зарядив провести переслухання в справі нарікань пенсіонерів на те, що деякі ліки дуже дорогі.

Пластуни в таборі в Іст Четгемі влаштовують Мазепинську Ватру

Іст Четгем, Н. И. — В найближчу суботу й неділю тут в Пластовому таборі відбудуться дві імпрези, в яких передбачається широку участь не тільки пластової молоді, але й старшого громадянства. В суботу, 18-го липня, тут в рямках відзначування Мазепинського Року відбудеться о год. 4-ій по полудні благословення й передання до вжитку пластової молоді спортового майдану, а ввечорі, в год. 8.30 відбудеться Пластова Ватра з відповідною програмою. Наступного дня, в неділю 19-го липня, Архиєпископ Української Автокефальної Православної Церкви в екзилі, Владика Палладій довершить благословення православної каплиці на оселі та відправить у ній торжественну Службу Божу. На оселі вже від ряду років існує також українська католицька каплиця, в якій відбуваються Богослуження для таборовиків католицького віровизнання.

ЖЕНЕВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ У СТАНІ ПОВНОГО РОЗЛАДДЯ

Женева. — „Знаходимося в повному заколоті. Ми дійшли до пункту, в якому ніодна сторона не знає, про що говорить сторона друга" — так схарактеризував стан Женевської конференції французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль на її засіданні в минулу середу 15 липня ц. р. Те засідання, що тривало дві години, було взагалі виповнене головно промовою Мурвіля, в якій він поставив совєтському міністрові Ґромикові два запити: чому Ґромико пов'язав справу тимчасової полагоди проблеми Берліну з покликанням до життя всенімецької комісії для справи Німеччини, і — другий запит — чи Ґромико вважає, що треба розпочати наново розмови на тему з'єдинення Німеччини. Французький міністер закинув Ґромикові, що той спричинює „труднощі за труднощами", замість приступити до конкретного обміркування можливостей компромісу. Західні міністри — сказав він — готові в кожній хвилині завернути назад до переговорювання про з'єдинення Німеччини, але пригадують, що в першій стадії конференції виявилось, що неможливо осягнути в цій справі будь-яке порозуміння. Англійський міністер Селвин Ллойд звернув увагу, що коли говориться про покликання до життя всенімецької комісії, яка має протягом півтори року радити над способами з'єдинення Німеччини, то згори треба вирішити одне кардинальне й засадниче питання: чи німецький нарід дістане право свобідного висловлення своєї волі у вільних виборах. Державний секретар Гертер запропонував, що з практичного погляду найкраще було б розпочати розгляд всіх пропозицій щодо самого тільки Берліну, що їх на Женевській конференції висунули і західні представники і Совєти. Після засідання, яке закінчилось нічим, совєтський речник заявив, що Ґромико не має нічого проти передискутовування справи Берліну „пункт за пунктом", але що створення всенімецької комісії є нероздільною точкою совєтського пляну щодо тимчасової полагоди справи Берліну. Сподіваються, що, може, під час сніданку, що його мали мати в четвер 16 липня ц. р. совєтський міністер Ґромико й англійський міністер Ллойд, Ґромико погодиться на перехід з явних засідань до тайних з обмеженим числом учасників і що тоді, може, переговори зрушать з теперішньої мертвої точки. — Коли президента Айзенгавера запитали на його останній пресовій конференції в минулу середу про Женевську конференцію, Президент ствердив, що „в теперішній момент не видно ніякого широкого й надійного світла серед хмар" та що „конференція (в Женеві) розпочалась дуже повільно". Президент ще раз потвердив, що неможливо відбути конференцію „на вершинах", коли не відкликано ультимативної загрози, що після року, двох чи трьох Захід буде „викинений" з Західнього Берліну. „Мусить бути ясне визнання наших прав і наших зобов'язань, поки зможемо піти й переговорювати". Президент висловив надію, що віце-президент Ричард Ніксон, який поїде до Москви відкрити американську виставку 25-го ц. м., зустріне там ті самі можливості, що їх мав в Америці Козлов. Президент не виключив знову можливости приїзду до Америки Хрущова, але не захотів ближче розглядати це питання. Він ствердив, що уряд ЗДА не має ніякого заміру піти по лінії суґестії кол. губернатора Ню Йорку Аверелла Гарримана й визнати східньо-німецький комуністичний режим.

Проблема Альжиру буде знову розглядатись в Об'єднаних Націях

Об'єднані Нації. — 25 азійсько-африканських держав зголосили до Генерального Секретаріяту Об'єднаних Націй офіційного листа з просьбою поставити на денний порядок найближчої Генеральної Асамблеї „проблему Альжиру". В свому листі внескодавці звертають увагу, що за минулий рік ситуація в Альжирі не поправилась, а може ще й погіршитись, що чотири і піврічна війна в Альжирі продовжується з великими втратами для людського життя і майна та що протягом минулого року французькі власті виселили кругло один мільйон мешканців Альжиру з їх прадавніх селищ та переселили в інші околиці, виставивши їх на розпач і злидні. Азійсько-африканський бльок сподівається змобілізувати дві третини 82-ох членів Генеральної Асамблеї для прихильної для альжирських змагань резолюції. Проте Франція стоїть далі на становищі, що ОН „не є компетентні" розглядати справи Альжиру, як інтеґральної частини французької держави. У тому змислі французький уряд повідомив Раду Безпеки у зв'язку з минулотижневим листом азійсько - африканських країн, що звернули увагу Ради Безпеки на „загрозливу для миру ситуацію в Альжирі".

У СВІТІ

● **Папа Іван XXIII** поблагословив бронзову статую Пречистої Діви Марії, яку перевезуть до Америки і поставлять у повіті Вестчестер на скалі біля міста Вайт Плейнс на північ від Ню Йорку. Ця статуя має 30 стіп висоти і є копією статуї Богородиці з Португалії. Її кошти $85,000 покрив один американський духовник.

● **В Італії** проголошено амнестію, яка охопила коло одної третини зпосеред 40,000 в'язнів уже засуджених і тих, що чекають на суд. Амнестія стосується в першу чергу політичних в'язнів з часу війни і зараз після неї — отож здебільша звеличників фашистів та комуністів.

● **До Женеви** прибув 85-річний „червоний декан" з Кентербері, єпископ д-р Гевлетт Джонсон, який придбав собі сумну славу своїми виступами у користь аранжованих комуністами „конґресів миру". Він приїхав до Женеви, щоб від імені 30,000 англійських пацифістів представити західнім міністрам закордонних справ, які відбувають там свою конференцію, петицію пацифістів у справі припинення атомових дослідів. Західні міністри ледве чи поставляться поважно до здитинілого духовника-комунофіла.

● **Сім американських губернаторів**, які подорожують тепер по Совєтському Союзу, прибули до Самарканду.

● **У Порт Саїді, в Єгипті**, продано з авкціону належний Ізраїлеві вантаж поташу, цементу і овочевих соків, сконфіскований єгипетськими урядовцями на кораблі, що плив Суезьким каналом під ліберійським прапором. Цейльонський уряд, який закупив в Ізраїлі більшість того товару, заявив гострий протест і домагається відшкодування.

● **В Яунде, у Французькому Камеруні**, переведено публічну екзекуцію на 5-х терористах, з яких один мав на совісті 23 вбивства, між ними депутата місцевого автономного сойму. Власті рішили загострити боротьбу проти зростаючого тероризму, який сполучає расовий та соціяльний фанатизм.

● **День 14-го липня у Франції** — це щорічне державне свято в роковини здобуття Бастилії у Парижі, що стало початком Великої Французької Революції 1789 року. Цьогорічні 170-ті роковини цієї події святковано в Парижі особливо гучно — триденними вуличними маніфестаціями, масовими танками, штучними вогнями та нічним походом із смолоскипами. З нагоди цього свята випущено з в'язниць 5,000 альжирців, засуджених за сприяння альжирським партизанам.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ПОЛІТИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА ПОЛЬЩІ

Приїзд Нікіти Хрущова в минулий вівторок до Польщі з 9-денними офіційними відвідинами в характері ніби дорогого сусіди, приятеля-союзника, протектора та оборонця, а фактично грабаря її політичної вольности, кидає яскраве світло на політичну проблематику Польщі та її трагічну долю. Мало яка інша країна у світі може послужити таким просто шкільним прикладом, як його дає Польща на доказ залежности від своєї політичної географії. Її перебування поміж імперіялістичною Німеччиною та імперіялістичною Росією створювало надзвичайно трудну ситуацію для її самостійної державности. Вийнятковим щастям поляків був непередбачений навіть найбільшим мрійником одночасний упадок трьох імперій, що переводили розподіли Польщі у 18-му сторіччі: Австро-Угорщини, Німеччини і Росії. Кінець першої світової війни і Версальський договір 1919 року принесли полякам відновлення держави.

На жаль, польська політична думка не могла визволитися з тенет анахронічного думання і відчування тієї панівної шляхетської верстви, яка свого часу, внаслідок еґоцентризму й націоналістичного максималізму, стала причиною загибелі польської держави. Не забулися гасла „від моря до моря" і не забулося ставлення до найбільшого і найближчого східнього сусіда, України, як лише до терену власної колонізації. У ситуації поміж Німеччиною і Росією панівна польська політична думка змушувала орієнтуватись на Росію, як на східнього союзника Польщі проти Німеччини. Закордонна політика Польщі між двома світовими війнами, перейшовши перший період експансії на сході і заході, через шлезькі повстання, війну з українцями, Ризький мир з 1921 року, похід ген. Желіговського на Вильно та ухвалу Ради Амбасадорів з 15 березня 1923 року у справі Східньої Галичини, — було лявіруванням поміж Німеччиною і Росією, з опертям на союз із Францією і, вже в 1939 році, з Англією. Поляки вірили, що від сходу забезпечує їх підписаний 1932 року пакт неагресії з Москвою, а від заходу — протекція Франції і підписаний 26 січня 1934 року пакт неагресії з Німеччиною. Мрії про великодержавницьку потужність здійснювала Польща асиміляційною внутрішньою політикою, що мала створити один 30-мільйоновий польський нарід, і такими актами, як використання нещастя Чехо-Словаччини в її спорі з Німеччиною для відірвання від ЧСР так званого Заользя. Засадничу концепцію — ділитися українськими землями з сусідами — застосовано й супроти Карпатської України, що її загибіль приспішено всебічним підтримуванням мадярського імперіялізму.

Вся ця великодержавницька концепція, будована на політичному русофільстві та легковаженні визвольного руху всіх інших народів колишньої Росії, завалилась як картковий домик. 23 серпня 1939 р. Німеччина і Совєтський Союз підписали пакт Ріббентропа-Молотова, що започаткував кінець суверенної Польщі. 28 вересня того ж року в Москві підписано між тими державами договір про фактичну ліквідацію Польщі, як держави. Вже за німецько-совєтської війни ці обидві держави однозгідно нищили Варшаву. В Ялтинському договорі з лютого 1945 р. привернено польську державність, але з т. зв. люблинським урядом, що його наставили Совєти. Умови про вільні вибори Совєти не дотримали, і Польща опинилась під фактичною моск.-совєтською окупацією.

Брутальна економічна експлуатація Польщі Москвою та вислані з СССР до Варшави в ролі правителів Рокосовський і інші кар'єристи привели в червні 1956 р. у Познані до заворушень. Через чотири місяці після того Хрущов приїхав до Варшави приборкувати польського тітоїста Владислава Гомулку, але зацукався перед спровокуванням різні по всій Польщі. Москва пішла на поступки польським комуністам, хоч ці останні розуміють, що немає ані сили, ані змоги боротися проти Москви, яка є тепер єдиним гарантом західніх кордонів на Одрі-Ніссі. Весь польський нарід ненавидить Москву, а величезна його більшість ненавидить також і комуністів, як московський винахід. Сила Гомулки в тому, що він сполучив свій комунізм з обороною польського господарського інтересу і — польських амбіцій.

Все одно в історичній перспективі польська дійсно суверенна держава може втриматись тільки тоді, коли на сході Европи постане нова міжнародна сила — потужній бльок народів, який зведе Московщину до її природніх границь і змусить рахуватися з його силою і Німеччину і ввесь Захід. Щоб здійснилась така концепція, польська політична думка повинна б визбутися своїх „снів про потужність" — коштом сусідів. Тим часом, як це доказує хоч би останній меморіял Американської Полонії в справі Львова і Вильна, поляк не є мудрий навіть по шкоді.

Євген Онацький

ПІСЛЯ НЕБЕЗПЕЧНОЇ ГРИ

Сьогодні, 9-го липня Арґентина святкує день проголошення своєї незалежности. Святкує урочисто — з прапорами, з молебнем, в присутності всіх вищих властей у катедралі столиці, з парадою військ, що її приймав президент Республіки, і з спеціяльною виставою несмертельної „Лючії де Лямермур" Доніцетті в оперовому театрі для дипломатичного корпусу, членів уряду та запрошених гостей. Особливої ваги додає сьогоднішньому святу присутність в буеносайреському порті літаконосця „Незалежність", що його купівля минулого року викликала бурю протестів і гостру полеміку, але прибуття до столиці на велике національне свято було прийнято з загальним задоволенням...

Не зважаючи на величезні труднощі теперішнього економічного життя в Арґентині, населення радо розпружити нерви в спогадах героїчного минулого і в святочному настрої переборенoї небезпеки. Труднощі сучасного ніколи не повинні відсувати в забуття минулої слави, але, навпаки, повинні знаходити у великих ідеалах нації спонуку до дальших довершень у спільному солідарному зусиллі всіх громадян. І сьогоднішнє свято національної незалежности тим більше відчувається, що проходить воно під знаком — бодай у деякій мірі — довершеного громадянського замирення.

Бо ще недавно Арґентина стояла під знаком змови. І то змови подвійної: комуністично-пероністичної, яка викликала політичні страйки та організувала вуличні розрухи з відомою тактикою комуністичних боївок (на неї уряд зареаґував, забороняючи діяльність комуністичної партії та всіх споріднених з нею організацій) і змови військових чинників, що вважали самий уряд занадто просякнений комунофільськими та перонофільськими елементами і тому надто безуспішний в боротьбі з лівою анархією, — вони домагалися військової диктатури. Як виявилося з палких парляментарних дебатів, в яких опозиція домагалася димісії президента Фрондізі, 19 червня мало розпочатися військове збройне повстання.

На щастя, змовники, на чолі яких стояли такі популярні серед війська особи, як генерал Оссоріо Арана, колишній провідник повстання проти Перона і міністер війни в уряді Арамбуру, тодішній головний командант армії, віце-адмірал Торанцо Калдерон, недавній посол в Еспанії, генерал Боннакарере, губернатор провінції Буенос Айресу за уряду Арамбуру та інші, були своєчасно виявлені і не знайшли сподіваної підтримки. Більшість збройних сил вирішила шукати виходу з важкої кризи в рямках конституції, в межах законности, уникаючи повстань та державних переворотів, що ніколи не направляють важких економічних ситуацій, але, навпаки, відкривають двері до анархії, сваволі й диктатури. Внаслідок цього прийшло до зміни деяких осіб в уряді і до шукання способів поліпшити відносини між урядом і різними суспільними силами, — в першу чергу між урядом і синдикатами. Здемобілізовано залізничників, нафтовиків та транспортовців, що знаходилися під кермою військових законів, і проголошено амнестію для всіх тих, хто був засуджений військовими судами за порушення робочої дисципліни. Нарада між міністром внутрішніх справ і міністрами оборони та секретарями трьох збройних сил — армії, авіяції та фльоти, визнала, що національне свято 9 липня дає вистачальну підставу для проголошення такої амнестії.

З другого боку, новий міністер господарства, інж. Альсоґорай, розпочавши 6 липня щотижневі конференції через радіовисильні в справі господарського стану країни, сповістив, що, новий уряд, продовжуючи політику ощадности й економічної розбудови, має повну надію, що в жовтні господарська криза дійде свого кульмінаційного пункту і справи почнуть кращати, — себто ціни почнуть падати. Щоб цього осягнути, він закликав підприємців збільшити до максимуму продуктивність своїх підприємств, а споживачів — виявити найбільшу ощадність і терпеливість. Його промова була простою і цілком вільною від усякої демагогії, — і це була також велика новина, бо арґентинці не звикли до мови фактів і цифр. І може саме тому цей виступ інж. Альсоґорая знайшов дуже прихильний відгук майже в усій арґентинській пресі.

В усякому разі, американський долар, що в моментах найбільшого напруження й чекання небезпечних подій дійшов був до 106 пезів, перед днем 9 липня коштував тільки 80 пезів.

І генерал Оссоріо Арана, що протягом майже місяця знаходився в стані „бунту", перебуваючи десь в провінції Кордоби, звідки скеровував до населення Арґентини антиурядові відозви, переконавшись нарешті, що арґентинське населення найбільше хоче спокою й законности, а не ризиковних авантюр, з'явився в міністерстві війни і віддав себе під суд. Тим самим покладено остаточно кінець небезпечній кризі, з якої уряд президента Фрондізі вийшов значно зміцнений.

І ЗНОВУ...

І знову усе по - новому
Вчувається й сниться мені:
Земля під ударами грому
Гойдає сади весняні.

На золоті крил із-під тучі
Бджола вилітає у світ,
І вишням хустини пахучі
На плечі розвішує цвіт.

Чого ж я, схвильований знову,
Іду, мов сіяч, навесні!
Бо зіткане серце з любови
Роняє на землю пісні.

МИХАЙЛО СТЕЛЬМАХ

Богдан Левицький

У 15-РІЧЧЯ БИТВИ ПІД БРОДАМИ

(Спомин учасника)

На широкій долині, де кінчаються Медоборські узгір'я, а починається Гологорське пасмо, розкинулося село Почапи. Галицьке село, з гарною посеред села мурованою церквою у вінку старезних лип та ясенів. За селом пливе повільно-ліниво болотнистий потічок, береги якого обтикані похилими вербами з косистим віттям. Зі східньо-долішньої сторони, себто від сторони села Білий Камінь, простягаються зелені млаковинні сіножаті, а з західньої, горішньої сторони — широкі поля спілої колосистої пшениці та жита.

Кінець липня 1944 року. Час жнив. Сонце жарить своїм промінням. Але не виходять із села женці та косарі на доспілі лани. Не дзвенять серпи та коси. Колосся висипається на пні.

Однак, у селі та в околиці довкруги нього незвичайний панує рух. Йде бій...

Бій із червоною большевицькою навалою, що своїми полчищами вже загорнула широкі простори України, а тепер посягає по її рештки. І на цих рештках українських земель ставить ось уже два тижні чоло большевикам Перша Українська Дивізія.

В тяжкій завзятій боротьбі з переважаючим чисельно та технічно ворогом, Дивізія від кількох днів відступає, починаючи від міста Броди аж до села Почапи. Тут проходить кінцева стадія змагу, бо Дивізію оточили большевики своїм перстенем. Центром того смертельного перстеня є село Почапи.

Ворог, бачачи наше безвихідне положення, рішив 20 липня остаточно зліквідувати „українських буржуазно-націоналістичних запроданців", як називало нас московське радіо.

Почавши від четвертої години ранку нас обстрілюють то з літакової зброї, то артилерійським огнем. Ворожа піхота, що розложилася довкруги, час від часу виграє на „максимах" та обкидає нас гранатометними стрільнами. До наступу большевики не йдуть, тільки маркують, що ми є в оточенні, в безвихідному положенні, що нам лишається або полон, або смерть. Багато з наших вже полягло, багато докінчувало своє вояцьке життя в церкві та на церковному цвинтарі, де примістився санітарний пункт. Багато ранених, стогнучи з болю, качаються в судорогах серед спілої пшениці. Комашня цілими роями обсідає їхні не обмиті та не оповиті рани.

Побіч мене лежить, окопавшись, старший десятник Павло Савчук, що залишив десь там удома кілька малих діток. Він молиться, шепочучи слова молитви приблідлими устами, приготовляючись на смерть. Ось чую, шепче: „Боже, прийми мою грішну душу, а ти, Рідна Земле, моє тіло".

Зрештою, хто з нас тоді не молився? Часом в серці спалахує надія, бажання видістатися з цього пекла, потім знову здається, що все намарне... Рій думок проноситься в голові. Одна з них, немов розпеченим цвяхом, припікає мозок: „Не здатися живцем ворогові!"

Знаємо всі, що мусимо йти на прорив, на рішальний бій, щоб вирватися з цих смертельних кліщів. Очікуємо на приказ. Кожний з нас свідомий, що приходить найрішучіший момент: або — або...

О дванадцятій годині світляні ракети заповідають, що наступ починається. Вони ж рівночасно вказують відтинок, на якому маємо проломити ворожі позиції. На обрії появляється кілька наших танків, що промощують нам дорогу. Наступ іде в напрямку залізниці та шосе, що рівнобіжно пробігають у підніжжі горбовиння з міста Перемишлян в сторону Золочева. Піднімаємось і йдемо кількома лавами.

Большевицька піхота розпочинає протинаступ. Наші два танки, поцілені з протипанцерної зброї, вже стоять в огні. Уся залога в них гине. Однак, ніщо нас не здержує, бо ми бажаємо або смерти, або волі... Йдемо, йдемо вперед. Залишаються тільки ті, кого вже навіки пригорнула рідна земля. Вислухав Бог і молитву Савчука: „Рідна Земле, прийми моє тіло"...

Пшеничний лан кінчається і перед нами простягається широка сіножать. По противній стороні сіножаті за залізницею та дорогою горби вкриті молодим лісом. На тім горбі большевицькі позиції. Наше завдання — проскочити через ту сіножать під градом куль. Траса довга — понад кілометр. Поле відкрите, ворог бачить нас усіх, як на долоні.

Піднімається перша лава і бігом кидається бігти по сіножаті. Большевики всією силою вогню кулеметів та гранатометів косять наші ряди, застеляючи трупами зелену долину.

Багато, багато залишилося на тій „сіножаті смерти" під селом Почапами.

Все ж таки під нашим натиском большевики розскакуються. Частину з них навіть беремо в полон.

По семигодинному бої досягаємо узгір'я й входимо в село Залісся. Тут короткий відпочинок, відпруження нервів і думка: невже ж ми вже за перстенем смерти? Негайно за нею проходить друга думка: тепер ворог буде старатися зловити в пастку тих, що вже з нього вирвалися.

І дійсно, большевики по кількагодинній перерві, вночі знову закрили отвір, який ми пробили нашими тілами. Тієї ночі був ще один прорив. Скільки ще після того було проривів і на яких відтинках — ще досі ніхто не оголосив.

Наша група продирається лісами, полями та дібровами через село Вороняки, Жуків, Дунаїв, Фирліїв до Рогатина, а звідтіль через Стрий на Карпатську Україну до села Велике Середнє та Гойдаш, де збиралися розбитки нашої Дивізії. З чотирнадцяти тисяч зібралося коло дев'яти сот. По тяжких перипетіях з німецьким командуванням, яке почало добачувати в нас зрадників, ми почали поповняти новоорганізовану дивізію.

Але це вже інша сторінка історії Першої Української Дивізії УНА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „НЕВІГЛАСТВО" ХРУЩОВА

Американська преса, а за нею й наша, з п. Гарриманом вунісон, заговорила про „невігластво" Нікіти Хрущова щодо Америки. Бо писати про таке його „невігластво" — це не менше, ні більше, як ширити туман серед громадянства й дорешти його деморалізувати. А цього саме й треба хитрому Нікіті. І тому краще розкусити суть того „невігластва" і цілу ту комедію, яку грає ватажок Хрущов, і грає так майстерно, що глядач приходить до переконання, що має перед собою правдиву дію. Жертвою такої гри впав саме п. Гарриман.

„Невігластво" Хрущова щодо Америки, тоді, коли він має тут прекрасно зорганізовану п'яту колону, коли його амбасада обсаджена самими спецами від шпіонажу, коли Мікоян (та й чи тільки Мікоян?) мусів же йому сказати, що для того, щоб дійти до такої стадії економічного розвою, такого добробуту, в якому живе Америка, большевія потребує найменше 50 років (але ж і Америка не буде спати тих 50 років) — таке „невігластво" є лише комедією, якою він прекрасно маскує свою слабість і шантажує „гнілой Запад", що танцює перед ним, як ведмідь на розжареній блясі.

Здається, нічого собі Нікіта не бажає так, як того, щоб вільний світ повірив у його „невігластво", бо тоді йому легше було б грати свою ролю. Все це маскування Хрущова — лише виграш часу, бо йому ще й досі не вдалось доценту знищити в червоній імперії живчик вільної думки поневолених Москвою народів.

Якби Нік. Хрущов мав так спосне громадянство, як його має Америка, то, звичайно, сьогодні було б може вже й по третій світовій війні, а властиво по другій фазі другої світової війни. Він же свідомий того, що найбільшою загрозою для його імперії є поневолені народи, врешті сателіти, які всі разом чекають на ту спасенну хвилину — війну, під час якої шруби імперії розкрутяться і вона сама завалиться. Ми є свідками різних порухів за залізною заслоною, але „гнілой Запад", на превелику радість Кремлю, не звертає на ці порухи найменшої уваги, хіба час від часу хтось, ніби на кпини, скаже якесь слово з того приводу.

Знаючи хитке становище в своїй імперії, а з другого боку, здаючи собі справу з того, що йому ще завчасно мірятися силами з Заходом, Хрущов шантажує вільний світ, прикриваючи свою недолугість „економічними успіхами СССР". Він бачить, що шантаж йому вдається і навіть розраховує заманити ним на відвідини нашого президента Айзенгавера. Якби йому це пощастило, тоді поневолені Москвою народи, оті раби XX століття, повірили б, що Америка визнає совєтський устрій, визнає статус кво. А чого ще більше Хрущову треба?

Знаючи слабість Заходу і знаючи силу свого шантажу, Хрущов баламутить вільний світ, а рівночасно підносить свій авторитет внутрі червоної імперії і верещить на ціле горло, що похоронить Америку.

Якби на Заході знайшлася така колосальна політична величина, яка зуміла б крикнути на ввесь світ: „Москалі, забирайтеся геть із сателітських держав, покиньте землі народів, які в 1917-18 рр. проголосили свою незалежність!" — то ми, а з нами й все людство побачили б, як без атомової війни розлетілася б на чотири вітри гнила імперія. Поневолені Москвою народи чекають на такий виклик і не можуть дочекатись.

Не про „невігластво" Хрущова треба говорити, а про його акторську гру, якою прикриває він свою слабість. Що в часі тієї гри він може втратити нерви і наробити дурниць, то інша справа, але треба вияснити широким колам громадянства, що Нікіта ані рушиться, коли Вашинґтон стукне по столі. Цього ми були свідками недавно у зв'язку з подіями в протоці Формози й в Ливані.

А щоб захитати його позицію ми мусимо міцніше повести акцію за визволення поневолених Москвою народів. Ця наша сильніша дія може вивести Нікіту з рівноваги.

Шантаж Хрущова — це для нього одинокий засіб деморалізувати опінію вільного світу, засіб нищити будь-яку вільну думку своїх громадян, головно поневолених народів.

Та як би вдало Нікіта не грав своєї ролі, нас він не одурить, ми його гру прекрасно розуміємо, як акт розпуки, бо поступитися для нього зараз Заходові, це значить капітулювати в очах власного громадянства і цілого світу. Дай Боже, щоб Захід це якнайскоріше зрозумів.

П. Я.

ЩЕ В СПРАВІ РУЙНУВАННЯ ЦЕРКОВ У ПОЛЬЩІ

Автор статті під заголовком „Руйнування українських церков в Польщі", вміщеної в „Свободі" ч. 104 за 2 червня ц. р., жаліється, що ніхто не пригадує двадцятої річниці великої трагедії Холмщини. Твердження це не зовсім правильне. В квартальнику „Логос", що його видають ОО. Редемптористи в Канаді, появилася ще в 1956 р. — т. VII, чч. 1. і 3 — джерельно обоснована стаття Впр. О. Ореста Купранця ЧСВВ під заголовком: „Ревіндикація і нищення православних церков і церковного майна". Посередньо до тої самої теми відноситься також стаття того самого автора, вміщена в „Логосі" — т. VII ч. 4/-1956 — під заголовком „Становище Католицької Церкви до подій на Холмщині".

Прийміть, Вельмишановний Пане Редакторе, вислови моєї правдивої пошани

Д-р Я. Левицький

Трентон, 6 липня 1959

О. Сулима

УКРАЇНКА НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ

(Доповідь на Конгресі СФУЖО 26-го червня 1959)

(3)

У післявоєнний період в р. р. 1945-49 запроваджено в СССР драстичні методи для збереження родини. Коли з фронту почали вертатися непрацездатні каліки — посипались масові розлуки. Цих героїв війни держава не забезпечувала належним способом. В умовах безмежної повоєнної нужди вони були для жінок непосильним тягарем. Щоб затримати такого каліку при родині, совєтський уряд ускладнив розлуку двома стадіями розгляду справи: судом народним (тут передбачене було примирення) і судом обласним, зв'язаним з великими витратами.

Пленум Найвищого Суду СССР з 16 вересня 1949 року виніс спеціяльну постанову, присвячену судовій практиці в шлюбних справах. За цією постановою платити на життя розведеному мусіли також і жінки. Цікаво, що за законодавством Російської Федерації обов'язковий реченець, на протязі якого працездатний чоловік чи жінка мали утримувати непрацездатного після затвердження розлуки — лише один рік. А в Українській ССР закон встановив доживотнє утримання розведеної особи, яка не може себе забезпечити. Це тому, що на Україні особливо багато було інвалідів війни, а також остарбайтерів і полонених, які повернулися додому із знищеним здоров'ям. Москва своїх калік ще може утримати всесоюзним коштом, але українських залишає українським жінкам.

Згідно з законом 8-го липня 1944 р. держава забезпечує утримання нешлюбних дітей. Закон цей дуже промовистий. Він свідчить про те, що в СССР на кінець війни катастрофічно занепав приріст населення, і держава одверто стала на шлях протеґування випадкових статевих зв'язків.

Що буде з жінкою, яка стала на похилу площу, що переживатиме дитина-безбатченко — це державу не цікавить. Важливо, щоб кількість роботів не зменшилась, щоб пляни будівництва соціялізму виконувались. Цим самим продиктовано й заборону абортів ще 1938 року, бо вже тоді занепад популяції був разючий. Тепер заборону абортів знову скасовано, бо була вона нереальною.

Совєтська пропаґанда твердить, що жінка-мати в СССР оточена великою увагою і піклуванням комуністичної партії і уряду. В кодексах законів праці читаємо, що для цих жінок мусять бути улегшені умови, щоб вони не виконували важкої праці, були звільнені від роботи в нічних змінах.

Відпустка для вагітних жінок триває 112 днів — 56 днів до і 56 днів після пологів; іноді патологічні явища дають право й на 70 днів відпустки після пологів. Здавалося б, що все в порядку. Але от в журналі „Советская Женщина" нашу увагу притягнули першоклясно обставлені кімнатки для недоносків. Тут і відповідні апарати для підтримування постійної температури, і спеціяльне освітлення, і обслуга — одним словом, усе для плекання дітей-недоносків.

Мабуть, передчасні пологи у працюючих жінок — явище, що ввійшло в буденну практику, і тому для втіхи тих трудівниць на стінах родильних домів заповзятлива адміністрація вивішує портрети Вольтера, Наполеона Бонапарта, Руссо, Дарвіна і інших передчасно народжених геніїв людства. Нехай, мовляв, кожна мати, що народила недоноска, думає, що і її дитятко стане колись генієм.

Совєтський уряд уживає усіх зусиль, щоб спонукати жінок якнайчастіше родити. Ось чому так широко популяризуються портрети „матерів-героїнь", нагороджених орденами „Материнська Слава" і медалями материнства. На Україні більше як 6 тисячам жінок надано звання „матері-героїні", понад 674 тисячі многодітних матерів нагороджено орденом „Материнська Слава".

Дитина з моменту свого народження аж до остаточного змужніння має бути пов'язана з державними закладами і тенденційними засобами виховання. Ясла, садки, школи-інтернати, технікуми чи ВУЗ'и-колгоспи або гуртожитки — все це мусить бути оплачене батьками з власної кишені, а можливости виховання і тіснішого контакту з власними дітьми батьки фактично позбавлені.

„Щаслива молодь" в СССР по суті дуже нещасна. Закинені на чужі руки по дитячих закладах, ростуть діти без тепла і материнської ласки в казенних, бездушних обставинах громадських касарень.

З 1950 року в Совєтському Союзі практикується так званий „призов" підлітків від 14-15 років після закінчення семирічки. Перед цим, в 1937-38 роках, особливо широко була розгорнена сітка ремісничих шкіл та шкіл фабрично-заводського навчання (ФЗУ). Як тоді, так і тепер, все це являє собою замасковану форму визиску праці підлітків.

Нові норми приймання у високі школи СССР упосліджують жінок. В 1956 році, як бачимо з журналу „Україна" (ч. 3), в Київському університеті вчилося понад три тисячі дівчат. Тепер картина змінилася на гірше, бо 80% місць у високих школах приділяється колишнім воякам, партизанам, заслуженим робітникам і лише 20% юнакам та юначкам, які мають складати конкурсові іспити.

В „Комсомольській Правді" з 12 лютого ц. р. читаємо: „В найближчі роки мільйони хлопців і дівчат поїдуть будувати нові підприємства, залізниці, газопроводи, освоювати природні багатства Півночі, Сибіру, Казахстану, Далекого Сходу. Початок семилітки позначився знаменним патріотичним рухом наших дівчат, що їдуть жити й працювати на комсомольській цілині".

В „Літературній Газеті" бачимо знімки трьох дівчат з Києва, які першими подали заяви на заклик акмолінських комсомолок виїхати на цілинні землі. Яке це „добровільне" зголошення, розкривають нам такі рядки газети „Молодь України": „Центральний Комітет Комсомолу схвалив патріотичний рух дівчат і запропонував обкомам, крайкомам і ЦК союзних республік на основі роз'яснювальної роботи дібрати і в строки, полагоджені з місцевими совєтськими органами Казахської ССР, послати 25 тисяч дівчат, які виявили бажання виїхати... Для більш організованого добору і відправки дівчат рекомендовано створити підбірчі комісії".

Читати це треба так: хрущовські людолови провадитимуть масковану і наполегливу акцію вивезення дівчат. При цьому найбільше стосуватиметься це дівчат із сільських районів України, бо це ж вони з діда-прадіда призвичаєні працювати на землі. Відірвані від рідного ґрунту, українські дівчата, в нездорових умовах казахстанських степів, в умовинах каторжної праці мають ще йти на „любов", на ганьбу, на розплід азіятських мішанців.

У численних статтях, друкованих у совєтській пресі, читаємо, в яких умовах доводиться молоді працювати на цілинних землях.

Нестача елементарних людських умов. Відсутність мила, одежі. Один з таких запроторенців, що вже одружився там, пише: „Поселили нас, три маложенські родини, в якійсь кухні. Перкалевими завісками повідгороджували ми свої ліжка. Робота божевільна. Метушня. Хаос. Гримлять бетономішалки, апарати, що не витримують навантаження. Після праці втома, важка безпросвітня втома, як облоговий дощ. Де б не доводилось бути, що б не приходилось робити — одне стукає в усім єстві: відпочити, відпочити. До всього ще турбота: кінчаються гроші. Лишилося 15 рублів, та й то один папірець на три рублі потертий, драний. А до авансу ще далеко. Коли я від утоми не можу їсти, тоді й не вечеряю. В будівельних бригадах на 12 осіб одна лопата. Хоч зубами землю гризи та долонями носи воду. Не робота — сама мука".

Організованого жіночого руху в Совєтському Союзі немає. Колись були „жінвідділи", але їх уже давно зліквідовано. Проте, партія організує жінок для різного роду виступів на міжнародному полі, для диверсії в жіночих організаціях західнього світу. Москва вдає, що не хоче війни (бо ще до неї не приготована), і робить совєтську жінку знаряддям пропаґанди за мир. За „ініціятивою" совєтських жінок десять років тому в Парижі був скликаний Конгрес Прихильників Миру і створено Всесвітню Жіночу Раду Миру. Але коли Москві потрібна стане війна, тоді вона накаже своїм жінкам мовчати про свої материнські почуття.

Большевизм — це вияв релігійної кризи. Проте, більшість українських жінок, попри всі заборони і переслідування, зберігають святість релігії в своїх душах і передають її своїм дітям. І в цьому запорука невмирущости нації.

Мюнхен, 27 травня 1959.

Кінець

Остап Охріменко

НІЧОГО, ЩО МОГЛО ЗАЦІКАВИТИ РОБІТНИКА

(З вражень відвідувача совєтської виставки в Ню Йорку)

Слухаючи пересилання із Радіоцентру в Києві, дізнався я, що на совєтській виставці в нюйоркському Колізеї буде показана у „власній особі" свиноматка з колгоспу „Україна". Зацікавившись таким „сенсаційним" повідомленням, вирішив я оглянути цю свиноматку й інші „досягнення" українського народу у його „вільній" совєтській республіці.

Найперше почав я шукати колгоспу та експонатів з України. Походив і врешті відкрив великий малюнок жінки з Хмельницької области з двома бляшками на грудях — відзначеннями за „перевиконання зносу яєць курми". Поруч напис: „Колгосп „Україна". Відвідувачі дивляться і питають: Де ж цей колгосп? Де селяни? Де колгоспна худоба? Все це одна фальшивка". Я стояв тихо, дивився і слухав. Дивився на дитячу іграшку з ґіпсу, розмальовану зеленою, червоною і сірою барвами, поставлену чогось поруч плякату. Щоб дізнатися чогось більше, взяв одну із слухавок, прикріплених біля фіктивного колгоспу, і прослухав пояснення, передаване англійською мовою, що це колгосп „Україна", зорганізований добровільно селянами, які живуть тепер дуже щасливо, одержуючи за свою працю по 28 рублів на трудодень. Кинув слухавку з обридженням, щоб не слухати далі таких підлих брехонь.

Пішов далі і зупинився перед совєтськими „спутніками". Знову почав прислухатися до розмов відвідувачів. Якийсь американець пояснює другому: „Цей, більший, сконструйований Фуксом, ці два, — показує на менші, — зроблені американськими зрадниками на спілку з нацистськими науковцями. Все це — совєтські спутніки — ви знаєте, що я думаю!"

На горішньому поверсі почав я шукати українських книжок. На кількох великих столах купа совєтської літератури, а поруч совєтський ґід із бляшкою на грудях доводить ламаною американською мовою купці слухачів, що Совєти шанують таких царів, як Іван Лютий та Петро І-ий і не мали б нічого проти, щоб перезвати Ленінграда на... Петроград. Запитав я ґіда англійською мовою чому Совєти пропаґують таку брехню? Чому вони торочать про те, що українські селяни йшли добровільно в колгоспи, коли насправді їх заганяли туди терором і голодом. Ґід відповів мені, що про терор нічого не знає, а про голод не чув, бо сам він походить з РСФСР, де голоду не було.

Якщо ж іде про українську літературу, то на чотирьох великих столах я побачив тільки дві книжечки: „Поети Канади" з безнадійними віршами канадійських комуністів і — урипки з поем Шевченка для початкових шкіл. Ще зустрів часописи „Радянська Україна" і „Літературна Газета".

Трохи далі натрапив на експонат совєтського мешкання із трьох кімнаток — спальні, вітальні та кухні. Все це з паркетовими підлогами, але меблі для всіх трьох кімнат останнього ґатунку — такі, що їх у Брукліні на Миртел евню можна набути за 98 долярів.

Ще в іншому місці люди обступили великий кіоск із харчами, влаштований досить чепурно. Совєтський дядько, що пильнує кіоска, пояснює, що чорний кавяр кращий за сивий, і що ковбаса та сало ліпші за рибу. Одна американка питає по-російськи, скільки ці вироби коштують, хто їх купує і чи можна їх дістати по всіх совєтських крамницях. Дядько на все притакує і відповідає, що всі можуть ці продукти купувати, а що до цін, то їх на виставці немає, бо тут цих продуктів не продається. Попросив я американку, щоб запитала, скільки коштує в СССР кілограм ковбаси. На її запит дядько відповів. що 20 рублів. Я зараз же запитав, скільки заробляє совєтський робітник. Одержавши відповідь, що яких 8-10 рублів на день, я ствердив голосно, щоб чули всі присутні, що на один кілограм ковбаси совєтський робітник мусить працювати два, а то й півтретя дня.

Пішов я від того гурту, аж дивлюсь переді мною лежить щось величезне, ніби риба, ніби свиня, а над нею портрет Нікити Хрущова. Глядачі, сміючись, споглядають та на рибо-свиню, то на Нікіту і стверджують, що обоє вони дуже між собою подібні.

Коло виставлених трьох совєтських авт ґвоплються американці. Приглянувшись ближче, вони стверджують, що всі ці авта скопійовані або з американських, або з німецьких моделів. У розмову вмішується зараз же совєтський ґід, заявляючи, що ніде в світі немає таких авт, як у Совєтах, що користується автом там майже кожен робітник, що живуть робітники в СССР дуже добре, всі дуже вдоволені і безупину співають.

Якийсь старший віком американець, послухавши всіх цих перехвалок, каже до ґіда: „Слухайте, молодий чоловіче, коли все це там так гарно, то поясніть мені, чому нікому там не хочеться працювати і чому кожен рад би втекти чимскорше з вашого совєтського раю?" Молодий ґід замовк, не знаючи, що відповісти, а тоді американець звернувся до глядачів із заявою: „Ходім. хлопці, тут немає нічого, що могло б зацікавити американського робітника!" Люди посунули за ним і залишили отетерілого ґіда самого.

Справді ж таки, чим можуть зацікавити Совєти американського глядача?

З Листів до Редакції

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В англомовній моїй книзі „Red Assasin" трапилася прикра помилка на сторінці 313, у двадцятому рядку, рахуючи зверху донизу. Мусить бути там слово Shevchenko, але не слово Wenchenko, що ніякого людського сенсу не має. Отже прохаю надрукуйте це для українських читачів і може для деяких і англійських. Нехай думці стежка буде спростована.

Т. Осьмачка

14 липня 1959

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Кінець року в школі при парафії св. Покрови у Филаделфії

Закінчення шкільного року — це підсумок праці за весь шкільний рік. Таким воно було і в школі українознавства при українській православній парафії св. Покрови у Филаделфії.

Свято відкриває вступним словом п-і Марія Стратієнко — керівник педагогічної частини школи. Дитяча мистецька програма складається з двох частин. Обидві частини веде учениця 5-ої кляси Валя Бережна. В першій частині виступи шкільного хору під орудою Петра Куриленка відкривають і закінчують першу чатину, а саме виконанням „Думи мої" і „По той бік гора". Решту першої частини заповнюють виступи сольових і збірних деклямацій учнів І-ої, ІІ-ої й ІІІ-ої кляс школи. Несміло, але поважно деклямують маленькі шести й семилітні діти - учні І-ої й ІІ-ої кляс про ціплятко, про квіточку в садочку, про пташку в лісі та про літачок із дощок. Три останні точки - виступи третьої кляси, як деклямації, найкращі, — їх приготовила пані Марія Юркевич, неперевершений майстер в навчанні дітей мистецького вислову. Були це збірні деклямації, вірші Кобця, Діми, Перелісної. Атракцією першої частини одначе була Алла Біляєва, учениця ІІІ-ої кляси. Вона співала правильно, рівно брала нотки, гарно трималася на сцені. Їй акомпаніютала не менш поважна і здібна приятелька Нона Радченко, учениця 6-ої кляси. Дівчатка, немов би справжні маленькі артистки виконували пісні: „Реве та стогне", „Ой, горе тій чайці".

У другій частині виступали старші кляси: 4- 5- і 6-та. 4-та кляса з виразом виконала жартівливу сценку „Не зле й не добре". Дотепно побудовану інсценізацію „Знахідка" виконали учні 5-ої кляси, а учні 6-ої кляси ставили монтаж із „Слово о полку Ігоревім", зладжений учителькою п-і М. Стратієнко. Тяжкий, здавалося б, твір, давні віки нашого середньовіччя ожили в устах дітей. За десять хвилин весь складний доволі сюжет з нашого лицарського минулого виринав із свіжістю перед слухачами. Прекрасна деклямація „Українська ніч" — Гоголя у виконанні малої талановитої Мартусі Стратієнко — учениці 4-ої кляси, викликала мистецьку насолоду в слухачів, а ще один виступ Алли Біляєвої під акомпаніямент Нони Радченко з дуже вдалим виконанням жартівливої пісні вніс почуття гумору й розваги в піднесену атмосферу на залі. На закінчення дитячий хор виконав гарно пісню „Гей, на горі там женці жнуть.

Така гарна програма — це вислід праці дирекції школи, вчителів і дітей та їньої любови до свого рідного. І за це належиться призвання всім учасникам програми.

Школа та діє впродовж 5-ти років свого існування в співпраці зі Шкільною Радою УККА в Ню Йорку та Шкільним Відділом УККА в Филаделфії, якого голова проф. д-р Юрій Мачук був також присутній на шкільнім святі й висловив своє признання за працю школи.

Згармонізована, скоординована праця наших українознавчих шкіл без огляду на віроісповідну, реґіональну й партійну приналежність її членів — це запорука здорових і тривалих основ української національної спільноти в майбутньому. За єдність українського духа повинна змагатися українознавча школа. Ми натрапляємо на втілення цього принципу в школі при українській православній церкві св. Покрови в Филаделфії, і вважаємо доцільним висловити цій школі за це признання.

Третя частина програми — видача свідоцтв учням, а також цінних нагород 25-ом найвизначнішим учням в поведінці й в науці. Це гарно з батьківською любов'ю виконав директор школи о. С. Шадинський. Батьківський Комітет обдарував вчителів школи подарунками, які вели такі кляси: І-а кляса — Марія Варвара; ІІ-га — Ніна Басюк; ІІІ-а — Марія Юркевич; IV-a — Петро Куриленко; V-a і VI-a — Марія Стратієнко і Марія Кононенко.

Словом д-ра Ю. Марчука і директора школи о. С. Шадинського закінчено цю імпрезу. Вкінці всі присутні відспівали „Ще не вмерла Україна".

Д-р Н. Пазуняк - Іщук

Незвичайна імпреза в Дітройті, Миш.

14-го червня в залі УНДому відбулося святочне закінчення курсу українських народних танків, які від січня ц. р. провадила панна Іванка Ф Драгінда. Вона обняла ту працю на запрошення 14-го Відділу УЗХ і 24-го Відділу ОДВУ. Обі організації вибрали комтет, який опікувався курсом і помагав вчительці. Наука відбувалася кожної п'ятниці в Мишиґенській Лізі, а потому і частіше. Перед прилюдним виступом проби відбувалися у великій залі УН-Дому.

На курс зголосилося 75 дітей різного віку. Майже всі зголошені закінчили курс і14 червня показали батькам та гостям, чого вони навчилися. Всіх дітей на тій імпрезі було понад 100, бо крім танцюристів прибули і інші діти. Старших було кілька соток. П-і Анна Левкут, голова 14-го Відділу УЗХ відкрила свято промовою, в якій привітала дітей і гостей і підчеркнула вагу продовжування української культури і традицій. Провід свята був в руках дир. І. Білоуса, голови Комітету курсу.

По відкриттю сцени група за групою дівчат і хлопців виконували якнайкраще вивчені танки. Треба підчеркнути, що всі діти були в народних строях, і до кожного танку виступали в інших строях (чумак в чумацьких, гуцулка в гуцульських і т. п.), Був це по часті показ народних одягів і аж дивно, що панна Драгінда, народжена в новому світі, потрафила так вчутися в ті речі і перестудіювати до найдрібніших токостей народні одяги різних областей України. Панна Драгінда не тільки вчила танків, вона була дорадницею родичів щодо ноші, вона у великім числі сама виконувала частини ноші, купувала і роздавала матеріяли, шила постоли, спіднички і т. п. Імпрезу почали вісім гуцулок гуцулкою-коломийкою, а виступали в ній М. Похна, Н. Гірман, Х. Бохенська, М. Мартін, Л. Смолій, А. Бінек, Н. Олійник і К. Мартін.

Щоб імпреза була більше різноманітнішою, Комітет попросив п-і Л. Сою, піяністку і вчительку музики, вплести в програму з її учнями дещо з музики і співу. По гуцулці брати Хміль, Олесь 12 і Андрій 5-річний відспівали при власнім супроводі на піяні „Ой там за Дунаєм" і „Сіяв мужик просо", Б. Блюй заграв на піяні Коломийку — Безкоровайного, а Р. Родчук на акордеоні твір Ля Компарсіта.

Потім дівчата Т. Саламаха, Л. Рудницька, Н. Горак, О. Хміль, Г. Ярема, Г. Петруха і Л. Базюк виступили в танку „І шумить і гуде", а хлопці О. Хміль, Т. Куций і А. Хміль відтанцювали „Чумака". Знову трохи музики. К. Мартін грала на піяні Віденський Вальс, Л. Смолій при супроводі М. Терлецької серенаду Тосселі, а М. Терлецька сама на піяні Українську шумку — Прісовського. І знов наш дівочий цвіт В. Коваль, Х. Бохенська, Н. Олійник, З. Савленас, Л. Смолій, Н. Гірман, І. Копач і М. Савчин радували око дівочим гопаком, почім три пари Л. Кальниченко, П. Филоненко, Б. Ярема, А. Базюк, Х. Обушкевич і Л. Мушинська показали нам козачка. Заля гуде від оплесків, бо насцену входять наші найменші, п'ятилітні В. Олійник, В. Скоп, С. Залуга і Н. Місьонґ і танцюють гуцулочку. Вірно пошиті строї додають їм більшої краси. По гуцулках виступила більша група, дев'ять хлопців і дівчат, з танком гопак - киломийка. Однакова ноша і старанне, живе виконання. В тому танку виступали ще не названі діти С. Гломб, Т. Ярема, Д. Мартін, М. Савчин, Оксана Хміль, М. Бохенська і І. Гломб. По тій частині програми голова комітету І. Білоус подякував сердечними словами панні Драгінді за її велику працю. Заля викликала панну Іванку на сцену, де вона коротко промовила. Була зворушена і сльози україн. патріотки не дали їй докінчити того, що бажало сказати серце. Діти вручили своїй вчительці китицю квітів.

Потім виступила оркестра п-і Сої в складі ґітари, двох скрипок, трьох гармоній з попередніми виконавцями, а з нових Л. Мошинська, С. Марилів, І. Яворівський і В. Ярема, і відіграла в'язанку українських пісень і „Вернись в Сорренто". По тій точці голова комітету подякував п-і Сої за поміч і видатну співучасть в тій імрезі. Діти вручили п-і Сої квіти. Прийшла остання точка програми — дитячий гопак зі всіми учасниками. Неназвані ще дотепер були: Я. Филоненко, С. Савка, Ю. Перецький, І. Перецька, М. Рудницький, М. Федак, П. Савчин і С. Шупер. Прекрасний образ, різного віку діти, різнородні народні строї. Танець скоро змінюється, виходять хлопці, дівчата, пари, сольо, а закінчується гарним щупачком.

Рідко коли буває так багато оплесків, як на тій імпрезі, рідко яка імпреза дає стільки радости і вдоволення, як наша. Родичі задивлені у своїх дітей, які короткий час переживали чарівну казку. До танців пригравав народженець Америки, наш свідомий хлопець Ричард Томяк.

По імпрезі діти і старші зійшлися до долішньої залі, де була скромна перекуска, а діти дістали солодке молоко і морожене. Густо обсаджені столи довго гомоніли про відбуте дитяче свято. Треба підчеркнути добру волю родичів, які мали багато мороки з доводженням дітей на науку, строями і ін. Учні танків, з яких понад 90% відвідує Рідну Школу, полюбили свою вчительку танків і ждуть до осени, щоб далі продовжувати працю.

В Комітеті працювали, крім вище названого голови, пані і панове Стефанія Семеґен, Микола Дякун, Петро Залуга, Анна Левкут і Теодозія Федак.

І. Білоус

Закінчення шкільного року в Школі св. Юра в Ню Йорку

21-го червня в українській католицькій Школі св. Юрія в Ню Йорку відбулося торжественне закінчення шкільного року випускників 8-ої кляси.

Урочистість почалася о год. 9-ій вранці Службою Божою, що її відправив парох о. Юліян Катрій ЧСВВ, і в якій взяло участь 90 абітурієнтів-хлопців у синіх і дівчат у білих тоґах та біретах. У Службі Божій взяли численно участь батьки й родини випускників. Співав хор дівчат, учениць 7-ої кляси. Принагідну проповідь до ґрадуантів сказав о. Катрій, вказуючи, що в цю торжественну хвилину їх серця повинні бути сповнені трьома почуваннями: любови, вдячности й вірности Богові, Церкві, школі й виховникам, батькам і народові. Всі діти взяли участь у спільному Св. Причасті. Після Служби Божої відбулася в церкві роздача дипломів.

Дальша частина цього зворушливого шкільного свята відбулася в авдиторії школи св. Юра, здвиґненої коштом двох мільйонів долярів заходами оо. Василіян та жертвенністю парохіян. Оце вперше нова авдиторія була місцем ґрадуаційного торжества. Під звуки процесійного маршу, що його на піяніні відограла Маріянна Шумилович, на сцену, чоло якої було прикрашене американським державним та українським національним і папським прапорами, ввійшли ґрадуанти й уставилися кількома лавами. Присягу вірности прапорові виголосили й американський гимн відспівали діти.

Привітальну промову англійською мовою сказала випускниця Марта Штинда, промову подяки й прощання зі школою та вчителями виголосив Юрій Глют. Він також склав на руки о. ігумена Ореста Засійбіди, що керує збіркою фондів на будову школи, суму 500 долярів від абітурієнтів.

Акту роздач нагород доконав о. парох Ю. Катрій. Перше місце між хлопцями зайняв Юрій Глют, який отримав нагороду Американського Леґіону за найвищі осяги в науці та бонд на 25 дол. — нагороду, уфундовану відомим приятелем шкільної дітвори „тут родженим" лікарем-дентистом д-ром Волтером Бароном. Перше місце між дівчатами здобула Христина Барагура, яка крім згаданих двох нагород, що їх отримав Глют, дістала ще й третю за точне ходження до школи й церкви. Нагороду Католицьких Ветеранів за осяги в науці отримав Юрій Сулжинський і Марта Штинда, яка була також нагороджена за англійську мову. Нагороду за українську мову й зацікавлення українською культурою отримала Христина Вестрайхер, за релігію — Еріка Федуняк і Володимир Мазурчак, за добру поведінку Катерина Яворська. Роздано також низку інших нагород.

Після спільної молитви відбулося снідання, під час якого о. ігумен Засійбіда вказав на потребу закінчення будови школи, о. Катрій про потребу покликань до священичого й монашого стану, д-р Волтер Барон про перевагу католицького шкільництва над світським та значення релігії в вихованні а улюбленець дітей о. дир. Патрикій Пацак про потребу продовжувати дальшу освіту на вищих щаблях шкільництва.

Свято закінчено молитвою й відспіванням українського гимну.

На церемонії за почесним столом був присутній президент УНР в екзилі д-р В. Витвицький з дружиною, яких внучок закінчив школу.

В. Б.

Зелені Свята у Вінніпеґу

Подібно як минулими роками, так і цього року, українці міста Вінніпеґу й околиць гідно й достойно вшанували пам'ять наших героїв, що полягли за волю України й Канади.

Ця національно - релігійна маніфестація відбулася першого дня Зелених Свят, в неділю 21-го червня. Імпозантний похід, зложений з 20 автобусів і численних авт, вирушив о год. 2-ій по полудні з катедри св. Володимира і Ольги до міського пам'ятника „Невідомого Канадійського Вояка", де духовенство під проводом о. Петра Даревича (в заступстві о. пралата В. Кушніра) відправило Панахиду. Потім о. Даревич, в асисті голови Відділу Українських Канадійських Ветеранів, зложив під пам'ятником спільний, від всіх українців м. Вінніпеґу, вінок.

Після того вирушив похід на наш цвинтар „Всіх Святих", що лежить 10 миль на північ від міста. Там, при участі коло 8,000 українців, біля символічної Стрілецької Могили, яку в 1936 році висипали за ініціятивою кол. УСС Дм. Микитюка кол вояки УГА, 15 священиків відправили торжественну Панахиду. Прекрасно співав чоловічий хор СУМ-у під проводом В. Кардаша. Почесну варту тримали члени Станиці б. Українських Вояків під проводом голови Станиці Дм. Микитюка, а також українські канадійські ветерани і пластуни. Канадійські збройні сили були зарепрезентовані делеґатами піхоти, морської і воздушної фльоти та кінної поліції.

Глибоко патріотичну промову виголосив о. Р. Мельник ЧСВВ, парох церкви св. Миколая. Військовий сурмач відсурмив на трубці жалібний „Послідний Салют", військові і організаційні прапори похились до самої землі, а духовенство разом з народом відспівало „Вічну Пам'ять" поляглим Героям за волю України й Канади.

Потім наступила урочиста хвилина зложення вінків. Найкращий, бо з колючого терня, зложили кол. пор. УГА В. Коритовський і А. Олексіюк, від Станиці УСС — Т. Пушкар і В. Трупіш, від Станиці Бувших Українських Вояків — П. Курієвич і Д. Луцький, від Братства Дивізійників — Н. Романишин і С. Янчин, а від Станиці УЛА — Ст. Пасічник і Ів. Остапенко. Потім склали свої вінки представники парохій, культ.-освітніх, політичних і жіночих організацій та запомогових братств.

Після торжественної Панахиди нарід у поважному настрої почав поволі розходитися від Стрілецької Могили по просторому цвинтарі, щоб тут, біля родинних гробів, разом зо своїми священиками помолитися за спокій душ своїх найближчих.

Д. Микитюк

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Проф. Г. Петриченко здобув новий ступень



Професор Григорій Петриченко, декан економічного факультету Українського Технічного Інституту в Ню Йорку та колишній професор Економічного Інституту в Мюнхені, здобув дня 3-го червня ц. р. титул мастера в Рутгерс Університеті. Проф. Г. Петриченко є членом Наукового Т-ва ім. Шевченка, Української Вільної Академії Наук —у ЗДА та американського Національного Т-ва Політичних Наук — Пі Сіґма Альфа Фратерніті. Він є також членом 312 Відділу Українського Народного Союзу в Ст. Плейнфілд.

Пощади ніхто не чекає!

В складі американської армії в Німеччині є одна частина, про яку преса не згадує. Згадала її лише „Дойтше Зольдатен - Цайтунґ" з травня 1959 року. Ця частина — це 10-ий спеціяльний відділ, а його призначеня не битись на фронті в рядах американської армії, а воювати далеко за лініями фронту, в глибокому ворожому запіллі. Вояки того відділу — це завтрішні партизани. Вони перейшли твердий партизанський вишкіл в рямцях спеціяльної бриґади в Америці, силою коло 1,000 вояків. Вони знають всі хитрощі партизанської війни, вміють харчуватися з природи. Вони парашутисти, альпіністи, пливаки, санітарі, знавці всіх систем закордонної зброї, підривники, знавці мостів і залізничих систем, а їхня зброя — це тільки лісовий ніж і більше нічого. Вони знають рістню і країни, для яких призначені на випадок війни. Їхні завдання: робити ворогові шкоду, викликати замішання серед народу, піднаходити собі симпатиків. Вони готові переслідувати ворога, але в потребі дати себе переслідувати. Говорять вони найменше англійською мовою. Найбільше чути між ними мову москвоську, польську, та чеську. 25% вояків відділу — це фіни, поляки, чехи, москалі (може й українці?) і інші. Є між ними й удродженці західної Европи. Вони знають мови країн, де їм у майбутньому доведеться оперувати. Вишколили їх фахівці партизанського діла, як напр. фінський капітан, що має за собою партизанський досвід 2-ої світової війни. Оперативні групи відділу складаються з 14 людей. Між ними 2 офіцери, знавці різної зброї, 4 підривники, 3 зв'язківці та 1 справник групи. Отака 5-а колона зафронтової дії, хоч нечисельна, але потенціяльно дуже міцнва.

У зв'язку з тим ще дані шефа штабу американської армії генерала М. Д. Тейлора з свідчень в Сенаті у Сенаті у Вашингтоні (за Глоб енд Мейл з 13/3. 59): на службі американської армії в Німеччині 28,138 німців, 2,293 поляків, 80 альбанців, 144 болгарів, 232 чехів, 240 естонців, 999 сербохорватів (з того 810 в Берліні), 922 лотиші, 457 литовців, 57 москалів, 330 сербохорватів, 7 румунів і 130 українців — разом всіх 14,033 неамериканців.

Американська бриґада спеціяльного призначення нагадує подібну формацію 2-ої світової війни — Дивізію Бранденбурґ. Українцям такі формації не чужі, хоч про це мало говориться, а ще менше пишеться.

І колись і тепер вояки таких формацій пощади від ворога не чекають!

ПРОГРАМОВІ РЕЗОЛЮЦІЇ

СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Після докладного перегляду комплексу явищ нашого суспільного життя Конґрес устійнив різні лінії поділу, які зі загально громадської площини переходять на поле українських жіночих організацій і часто утруднюють спільну корисну працю. Є це лінії розподілу віровизнаневого, соціяльного, реґіонального і політично - партійного. Конґрес подає свої висновки, які зобов'язують членок і співробітниць українського жіночого руху.

I

1) В обличчі страждання Батьківщини ми повинні плекати зрозуміння для релігійних почувань українок і українців іншого віровизнання, а вчення Христа про любов має бути вказівкою для нас.

2) Роз'єднання з причини віровизнання побажане для ворогів України, тому в нашім інтересі не допускати до нього.

3) Українське жіноцтво повинно змагати до того, щоб українські шкільні і громадські чинники виявляли виразну свідому настанову пошани обох українських віровизнань.

4) Історія України й історія її культури свідчать про намагання українського народу творити суверенні первні своєї духовости, використовуючи при тім найкращі духові надбання християнської культури сходу і заходу. Ми повинні шукати синтези тих елементів і розбудовувати на їхній основі первні власної культури.

II

Конґрес стверджує, що поділ на „стару" й „нову" еміґрацію, — це явище політичного порядку, бо обидві еміґрації були зумовлені станом поневоленої Батьківщини. Непорозуміння в основному походить від поверхового трактування і взаємного недоцінювання спроможностей і вартостей обох еміґрацій.

1) Конґрес стверджує, що т. зв. стара еміґрація завдяки своїй любові до Бога і Батьківщини створила остою тутешнього українства, на якій т. зв. нова еміґрація могла творити нові цінноші.

2) Конґрес закликає до спільного порозуміння й співпраці. Наша єдність для добра вищих суспільних і національних цінностів, а не шукання взаємних недоліків — повинно бути гаслом української спільноти поза межами України.

III

1) Конґрес уважає, що в сучасній дійсності потрібно якнайбільше об'єднати жіночі творчі сили. В кожній нашій праці кожна творча одиниця є цінна без огляду на її соціяльне становище чи фахове знання. Тому Конґрес доручає членам організацій дбати про гармонійну співпрацю свого членства.

IV

1) Конґрес стверджує, що українське жіноцтво, живучи в різних історичних обставинах на центральних і західніх землях, перебувало під різними культурними та суспільними впливами, що створило відмінний підхід до громадського життя нашої спільноти. Українська жінка з центральних земель несла витривало на своїх плечах страшний тягар життя й обов'язків жінки й матері в нелюдських умовинах совєтського життя, тоді коли українка західніх земель мяла кращі умовини побуту і громадського життя.

2) Конґрес стверджує, що реґіональний поділ є спричинений зовнішніми проминальними чинниками — чужими займанщинами, а тим самим він не має обосновання в сучасному. Потреба національної єдности наказує шукати шляхів до тіснішої співпраці українок з центральних і західніх земель в наших жіночих організаціях.

3) Конґрес уважає, що головним засобом зближення українок з усіх теренів України на громадському полі є щирий підхід одних до одних, свідоме шукання зв'язку в особистих та організаційних справах, толеранція до поглядів відмінних від власних.

4) Конґрес уважає, що масове включення українок з усіх земель в організоване жіноче життя буде найкращим виявом єдности української жінки в обличчі страждання нашої Батьківщини.

V

1) Конґрес стверджує, що партійно - політичне роз'єднання серед організованого українського жіноцтва не має тих глибоких загострень, які так нищівно діють в загальних суспільних і політичних організаціях. Тому українські жіночі організації, а головно ті їхні членки, які є активні на громадському і суспільному полі повинні там впливати на злагідження політично-партійних роздорів та упереджень.

2) Конґрес звертає увагу українського жіноцтва на потребу поглиблення студій над українською державною проблематикою в противагу до партійно - групової. Спрямування нашої уваги на національно - державну площину внесе цінний вклад також в справу зіставлення української загальної політики з політикою на міжнародному форумі.

3) Одна політична ідея єднає все українське жіноцтво у вільнім світі, що є водночас головною ціллю спільною для всіх, а це: Вільна, Незалежна, Соборна Українська Держава.

РЕЗОЛЮЦІЇ МОЛОДІ

Конґрес відмічує з признанням появу проблематики українського молодого жіночого покоління на нарадах українського організованого жіноцтва і подає до відома висновки праці Сесії Молоді Світового Конґресу Українського Жіноцтва.

1) Сесія Молоді СФУЖО стверджує, що сьогочасна українська молодь у вільному світі стоїть на переломі двох світів. Вона зв'язана чуттєво з духовістю своїх батьків, але вростає вже в ґрунт країни свого поселення, яка обгортає молоду людину своїм впливом не лише в мовній, але й культурній, соціяльній та політичній площині.

Таке положення української молоді вимагає від неї ясної ідейної і світоглядової настанови до цілости з'явищ двох світів, щоб сповнити свій обов'язок супроти України і країни поселення.

2) Українська молодь після розгляду своїх головних завдань стверджує, що першим її завданням є поглиблювати знання вільного світу про Україну. В цій справі молодь повинна користуватися різними засобами, що найкраще і найлегше інформують:

а) В школах і підручниках вільного світу подається часто застарілі, або викривлені інформації про Україну. Молодь боляче відчуває цей факт і бажає всіми силами причинитися до усунення цього явища. Тому звертається до Конґресу і до цілої української громади в світі з апелем видати ряд інформаційних, науково обґрунтованих видань з усіх галузей українського життя, які мали б служити за підставу для дальшої інформативної праці молоді, та закликає авторитетні українські чинники поробити заходи у шкільних властей країни поселення в напрямі впровадження шкільних підручників історії і географії, які в дійсному світлі трактували б наш уісторію і межі нашої етнографічної території.

б) Сесія Молоді стверджує, що українська молодь повинна зацікавити молодь країн поселення українською справою. До того існують добрі передумови, бо наша молодь контактується з молоддю країн поселення. Дотеперішній досвід виявляє, що тут найкраще оправдують себе культурно - мистецькі виступи, доповіді, реферати, особисті зв'язки та успіхи в професійному житті.

3) Окрему увагу звертає Сесія Молоді на інформацію західнього світу про страшне знущання доконуване російською імперіялістичною державою над українським народом і молоддю, на потребу протестувати проти: насильного вивозу української молоді на цілинні землі і в Сибір; проти русифікації українських шкіл і всіх ділянок життя; проти — тенденційного т. зв. соц. - реалізму в літературі, мистецтві і науці; антирелігійної пропаґанди, переобтяження молоді фізичною працею та проти всіх інших проявів морального й фізичного насильства над українською молоддю.

4) Українська молодь поза межами України не погоджується з твердженням деяких чужинців, що українська нація зникає, а українська справа — це мертве діло еміґрації і вважає своїм обов'язком вказувати на всі прояви нашого національного та релігійного духа в Україні, на всі реальні здобутки нашого народу, вивчати пильно українське життя, зокрема життя молоді на Рідних Землях. Знання це потрібне, щоб наша молодь, як прийде час, розуміла молодь в Україні.

Українська молодь поза межами України повинна займати повсякчасне активне становище до життя на Рідних Землях, бо кожна спільнота на еміґрації лиш тоді має свою питому вагу й значення, коли є надія, що нарід повстане разом з нею за свої права.

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ — (СФУЖО)

Посадник Ваґнер ще не знає, кого підтримуватиме нюйоркська делеґація в 1960 році

Сан Франсіско. — Посадник Ню Йорку Роберт Ваґнер заявив у своїй промові в Комонвелт Клабі, що він тепер ще не може сказати, кого буде підтримувати делеґація нюйоркського стейту на Крайовій Номінаційній Конвенції в 1960 році, і що він ще не знає, хто буде очолювати делеґацію. Можливо, що він буде кандидатом на президента як „фаворит" свого стейту і тоді на чолі стейтової делеґації стояв би колишній сенатор Герберт Ліман або колишній губернатор Аверелл Гарриман. На думку нюйоркського посадника важко буде в першому голосуванні вибрати демократичного кандидата на президента. Ваґнер гадає, що тепер ніхто не може сказати, хто стане демократичним кандидатом. Ваґнер в 1952 і 1956 роках підтримував Адлея Е. Стівенсона, але тепер не заявився в цій справі. Сам Ваґнер сказав, що не буде кандидатом, бо є „численні кандидати, визначніші від нього". Але між словами його промови можна було зрозуміти, що мейор Ваґнер не відкинув би пропозиції кандидувати, якби його про це просили.

Скандинавські держави підтримують плян 7-членної митної унії

Кунґальв, Швеція. — У цьому малому шведському місті, з нагоди святкування його 1,000-річчя, відбулись важливі господарські наради між прем'єрами та міністрами господарських ресортів Швеції, Норвеґії, Данії і Фінляндії. Після дводенної конференції, прем'єри Данії, Норвеґії і Швеції висловились у користь пляну щодо створення вільного торговельного обширу для сімох держав: Англії, Швеції, Норвеґії, Данії, Австрії, Португалії і Швайцарії. Прем'єр Фінляндії заявив, що „дуже можливо, що це буде плян не для сімох, а для восьмох держав", маючи на увазі приступлення туди Фінляндії. Однак мала Фінляндія так страшенно залежна від Совєтів, що вона мусить спершу перевірити, чи Совєти не були б рішуче ворожі до участи Фінляндії у такому західньому господарському бльоці. Цей плян виринув тоді, коли шість членів Европейської Господарської Спільноти (Західня Німеччина, Франція, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ) відкинули — головно внаслідку спротиву Франції — англійську пропозицію, щоб вільним господарським ринком охопити не шість, а 17 західньо-европейських країн. 7-членний вищезгаданий господарський бльок мав би ввійти в переговори про тісну співпрацю з 6-членним бльоком Европейської Господарської Спільноти.

Сен. Гомфрі — перший зголошений демократичний кандидат на президента

Вашингтон. — Хоч до виборів ще більше як 15 місяців, то вже виборці мають першого демократичного кандидата на президента — сенатора з Міннесоти Гюберта Г. Гомфрі. Офіційне оголошення цієї кандидатури відбулося таким способом, що молодший сенатор Міннесоти Юджін МекКарті у Вашингтоні і губернатор того ж стейту Орвілл Фрімен із Ст. Полу, Мінн., спільно повідомили про організацію окремого комітету для вибору Гомфрі на президента і заявили, що вони зробили це з відома кандидата, який погоджується кандидувати в 1960 році. Сам сен. Гомфрі сказав журналістам, що він почне виборчу кампанію вже у вересні ц. р.

Будують акселератор, утримання якого коштуватиме $15 мільйонів річно

Вашингтон. — Директор Крайової Ляборатрії в Брукгевені д-р Ліленд Гейворт зізнавав у Спільній Конґресовій Атомовій Підкомісії і заявив, що плянується збудувати такий атомовий акселератор (прискорювач) коштом 123 мільйонів долярів, який може спричинити зміну нашого дотеперішнього поняття про космічні простори. Цей прискорювач дозволить науковцям глибше вглянуть в саме ядро атому, бо він буде наймогутнішим акселератором у світі. Утримання його виноситиме річно аж 15 мільйонів долярів. Члени конґресової підкомісії скептично ставилися до цієї справи, бо сумнівалися, чи варто будувати цей акселератор, утримання якого мало б виносити аж 15 мільйонів долярів. Ця машина мала б досліджувати елементарні частини атому, які тепер відкрито, але які ще не є вияснені.

ТРИ МУРИНСЬКІ ДЕРЖАВИ УЗГІДНЮЮТЬ ПОЛІТИКУ

Монровія. — У столиці Ліберії Монровії відбувається конференція голів урядів Ґани, Ліберії та Ґвінеї. Президент Ліберії Вільям Тубман привітав прем'єра Ґани д-ра Крумага і президента Ґвінеї Секу Туре. Вони нараджуються над проєктом унії чи федерації між Ґвінеєю і Ґаною, над справою приготувань Франції до атомового вибуху на Сагарі, над проблемою зв'язків між африканськими країнами і тп. Ґана і Ґвінея схиляються до „невтральности", Ліберія орієнтується більше на Захід.

Австрія має новий уряд

Відень. — Президент Австрії Адольф Шерф розв'язав затяжну політичну кризу в Австрії, покликавши до життя новий уряд. Ця криза фактично існувала від 10 травня ц. р., коли-то парляментарні вибори зрівняли силу двох головних партій в Австрії, Народну і Соціял - демократичну, давши Народній партії тільки один мандат більшости. Прем'єром залишився Юліюс Рааб з Народної партії, але, зрештою, соціялісти дістали стільки само міністерських портфелів, що народники. Зокрема, соціял - демократи дістали портфелі внутрішніх і закордонних справ, віце - канцлерства та удержавлених підприємств. Міністром закордонних справ став соціяліст д-р Бруно Крейскі, який був віце-міністром за міністра д-ра Леопольда Фіґеля, що став тепер президентом парляменту. Бруно Крейскі, австрійський жид, був півтори року в нацистському кацеті, після чого еміґрував до Швеції, де й одружився. Він має тепер 48 років.

Спущено на воду перший атомовий кружляк

Квінсі, Масс. — 14-го липня тут охрестили і спустили на воду перший надводний атомовий корабель кружляк „Лонґ Біч", а 7,000-на юрба приглядалася цій церемонії. Цей кружляк має швидкість більше як 30 вузлів, і може пливати по воді „майже без обмеження", він є 725 стіп завдовжки і буде озброєний керованими ракетами „Талос" та „Терріер", які є призначені до поборювання ворожих літаків. Хресною мамою була дружина республіканського конґресмена Крейґа Госмера, яка промовила такі слова розбивши пляшку американського шампана: „Нехай Бог благословить цей корабель і всіх тих, що будуть на ньому!" При цій церемонії були присутні: секретар фльоти Вільям Б. Франкі, шеф морських операцій адмірал Арлі Берк, контрадмірал Гайман Ріковер та інші.

● Управа нюйоркського тенісового клюбу прийняла резиґнацію свого голови Вілфреда Бирґланда, який відмовив прийняти в члени клюбу сина підсекретаря Об'єднаних Націй американця неґритянського походження д-ра Ралфа Банча, тому, що нібито статут клюбу забороняє приймати в число членів неґрів і жидів. Д-р Банч заявив, що покищо ані він, ані його син не будуть просити про членство в клюбі.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — З огляду на те, що в неділю, 19-го липня відбудеться парохіяльний пікнік — Піврічні Збори Бва св. Йосафата, Від. 217, відбудуться в суботу, 18-го липня 1959 р., в церковній залі під ч. 305 Hudson Ave., в год. 6-ій веч. Проситься прибути точно в означений час, бо є багато справ до вирішення. — В. Колданський, предс., Ф. Голод, фін. секр., В. Симонів, кас., Р. Пристай, рек. секр.

ШИКАҐО, Ілл. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Від. 252, відбудуться в неділю, 19-го липня 1959 р., в год. 12-ій впол., в залі при 2250 В. Кортез вул. — Когут, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — С-во Пресв. Діви Марії, Від. 112, повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 19-го липня 1959 р., по 3-ій і 4-ій Службі Божій. Просимо вирівняти залеглі вкладки та відібрати чеки-дивіденду. — А. Купер, секр.

САВТПОРТ, Конн. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 84, подає до відома всім старшим і молодшим членкиням і членам, місцевим і позамісцевим, що Піврічні Збори відбудуться в неділю, 19-го липня 1959 р., в год. 4-ій по пол., в залі УНДому під адресою 279 Кінґс Драйф. Управа просить всіх прибути на час, вирівняти свої вкладки та полагодити всі справи, які будуть на порядку дня. — І. Махно, предс.; М. Ґудзік, кас.; П. Дудко, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Управа 83 Відд. ім. І. Франка, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в суботу, 18-го липня 1959 р., в год. 6-ій веч., в Укр. Клюбі при Френклін вул. Проситься довгуючих членів прибути на Збори й вирівняти залеглість. Члени, які не можуть прибути на Збори проситься переслати вкладки на адресу секретаря, перед 25-им липня. — Р. Карбівник, предс.; С. Чорномаз, кас.; С. Гавриш, секретар. Адреса секретаря: 155 Erdenheim Rd., Phila. 18, Pa.

Студійна (Каледжова) Грамота Українського Народного Союзу запевнить вашим дітям високі студії, а з ними краще й багатше життя! Не зволікайте зі забезпеченням ваших дітей! Нехай вони стануть довічними членами Союзу!

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ____

Ім'я і прізвище ____

Адреса ____

Моя НОВА адреса тепер:

Ім'я і прізвище ____

Адреса ____

Адреса ____

ТАРЗАН, ч. 4291. Подарунок від Бен-Адена.



Довідавшися про те, що Сем втік до пустині, Тарзан плянував, його дігнати і попросив спорядження в дорогу від батька Лесси.

— Це ж найлегше, що я можу зробити, — відповів Алі Бен-Аден, давши короткі інструкції своєму помічникові...

А тоді повів мавполюда до групи верблюдів. — Це мій найшвидший верхівець, „Менарі". Їдьте на ньому і ви доженете свого ворога!